

2015 preek zondag 27 september

Numeri 11: 10-17 en 24-29
Markus 9: 38-50

Geen gemakkelijk schriftlezing die uit Marcus. Het lijkt alsof onze evangelist wat uitspraken van Jezus bij elkaar heeft gezet, haast associatief, zonder dat er veel verband tussen de verschillende onderwerpen te ontdekken valt. En daarbij zijn het nogal krasse uitspraken die ons tegen de borst stuiten. Wat kunnen we hierover zeggen?

De beide verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament van vanmorgen spiegelen elkaar. Het eerste verhaal vertelt hoe Mozes 70 oudsten aanstelt die samen met hem zorg dragen voor het volk Israel. Over deze 70 komt de Geest van God. Twee van die 70 voegen zich niet bij de groep, maar ontvangen overigens wel de Geest en beginnen apart van de andere 68 te profeteren. Maar Jozua, Mozes rechterhand vindt het maar niets: ‘Doe er iets aan Mozes! Die twee kunnen toch niet op eigen houtje aan het profeteren slaan?’ Maar Mozes is het daar in het geheel niet mee eens. Hoe meer mensen de Geest hebben, des te beter. Profeteerde iedereen maar is zijn verzuchting!

Zo ook informeert Jezus rechterhand, Johannes, hem dat iemand in zijn naam demonen uitdrijft, iemand die zich niet wil aansluiten bij de groep volgelingen. ‘Die man kan toch niet op eigen houtje aan het demonen uitdrijven slaan, hij is niet eens een volgeling: doe er iets aan!’

Maar Jezus heeft eenzelfde reactie als Mozes: ‘Wie niet tegen ons is, is voor ons.’ Was iedereen maar het zout der aarde, hoe meer mensen het zout der aarde zijn, hoe beter!

Tja. Een menselijke reactie van Johannes. De onbekende, die niet tot de insiders behoort, is in staat in Jezus naam demonen uit te drijven. Dat is even slikken, want de discipelen, de ingewijden en vrienden van Jezus, waren niet in staat gebleken zojuist een jongen van zijn boze geest te verlossen. Dat steekt. En deze persoon weigert zich aan te sluiten bij de groep volgelingen, maar handelt wel in Jezus naam. Een religieuze onafhankelijke, zeg maar een religieuze zzper. Dit lijkt kinnesinne op te roepen, jaloezie en ook onzekerheid en verwarring. Want dat dan zo’n einzelgänger op eigen houtje begint, dat bevordert inderdaad de duidelijkheid niet. Het is slecht voor de organisatie. Je hoort er bij of je hoort er niet bij, toch? En als dan iemand ook nog duidelijk succesvoller is.... Moeilijk om te verteren. Het is daarbij ook nog eens een aanslag op Johannes gevoel van exclusiviteit en van uitverkoren zijn. Want het geeft toch een goed gevoel tot de directe discipelen van Jezus te behoren, je zou verwachten dat dat privileges met zich meebrengt, een zekere status.

Het is een hardnekkig en onuitroeibaar denken, het denken in wij en zij. De neiging om in anderen concurrenten of zelfs tegenstanders te zien. Het verlangen om bij een groep te horen, een groep die de waarheid in exclusief pacht heeft. Lid zijn van een organisatie die duidelijke grenzen stelt: doe je dit, dan hoor je erbij, doe je dit niet, dan val je erbuiten. De kerk heeft als organisatie hier al eeuwenlang last van gehad. Buiten de kerk is er geen heil te vinden was ooit het devies. De kerk zag zichzelf als de hoeder en bezitster van het heil en helaas,

behoorde je daar niet toe, of wilde je daar niet toe behoren, dan behoorde je niet bij Christus. Andersdenkenden inzake het geloof werden verketterd en uit de moederkerk gezet, of erger: werden vervolgd en gedood.

Hoe prettig: een overzichtelijke, eigen groep, met eigen spelregels en gewoonten, van ons kent ons, waar je je in voegt en waar je je plek hebt, een groep waar je bij hoort of waar je niet bij hoort.

Maar Jezus ziet dan anders: hoe ruimhartig is wat hij zegt: ‘Wie niet tegen ons is, is voor ons.’ Geen woorden van angstige krampachtigheid maar woorden die de deuren naar de wereld grenzeloos opengooien.

Hij voelt zich in het geheel niet bedreigd door die man die los van zijn volgelingen demonen uitdrijft. ‘Belet het hem niet, want iemand die een wonder in mijn naam verricht kan onmogelijk het volgende moment kwaad van mij spreken.’ Het klinkt zelfs ironisch. Met andere woorden: zo iemand is een medestander, geen tegenstander.

Opvallend ook dat Jezus spreekt van een ‘wij’. Er staat niet: ‘Wie niet tegen mij is, in voor mij, maar wie niet tegen ons is, is voor ons. De zaak van het Koninkrijk, het rijk waar de demonen worden uitgedreven is een gemeenschappelijk zaak en moet niet alleen gedragen worden door hemzelf, maar ook door de discipelen en ook door anderen die niet tot de kleine kring van volgelingen behoren. Zoals de 70 oudsten Mozes hielpen met het zorgdragen voor het volk.

‘Wie niet tegen ons is, is voor ons.’ Het is goed om je nog eens te realiseren dat Jezus een beweging op gang heeft gezet, en zelf geen kerk gesticht en geen organisatie in het leven geroepen waartoe mensen lid van zouden moeten zijn.

Wat hem voor ogen stond was het Koninkrijk der hemelen op aarde, waar mensen niet meer gebukt zouden gaan onder nodeloze angst en verkramping, waar de demonen van argwaan en tweespalt, haat en geweld mensen niet meer in hun greep zouden houden, maar waar mensen elkaar dienden, de minsten zouden willen wezen. Een rijk waar menselijkheid zou regeren, waar liefde en respect de boven toon voeren. En voor dit koninkrijk: Alle hens aan dek, hoe meer medestanders, hoe liever.

Gemeente, laten we deze tekst een betrekken op de hele werkelijkheid van de vluchtelingen problematiek: Als Christus nu bij ons rond zou wandelen, zou het hem dan uitmaken of de vluchtelingen opgevangen werden door mensen die zich naar hem noemen, of door mensen die helemaal niet kerkelijk of gelovig zijn, of door moslims of wie ook maar? Zou het hem er niet om gaan dat menselijkheid betoond wordt, kan niet schelen welke overtuiging of godsdienst iemand aanhangt?

En wat betekent dat eigenlijk, iets doen in de naam van Jezus of van God? Het betekent toch dat je dat omwille van hem doet, en niet omwille van jezelf en je eigenbelang.

En staat Christus, staat God niet voor waarheid, compassie, liefde, gerechtigheid, goedheid? Misschien kun je zeggen in dit verband: Je hoeft niet in Christus te geloven om in zijn naam te handelen.

Mensen handelen in de geest van Christus als ze de boze geesten die ons en onze samenlevingen teisteren en in de greep houden weten uit te drijven. Als ze wie vervolgd worden een glas water geven, zoals de christenen ook vervolgd zouden worden in de eerste eeuw en de vele eeuwen na Christus. Mensen handelen in de geest van de Naam als ze vluchtelingen uit de branding de kust op helpen, klaar staan met voedsel, met flesjes water, met bordjes: vluchtelingen welkom en met een bewogen hart, omdat ze niet aan de demonen

van angst en argwaan gehoor willen geven maar aan de stem van hun hart, omdat ze in domweg mensen in nood zien. Christenen zijn natuurlijk niet de enigen die zich inzetten voor ware menselijkheid, voor humaniteit en ze zijn er ook niet per se beter in zeg maar. Gods Geest woont en werkt in al zijn mensenkinderen, zij waait waarheen zij wil.

We hebben het nog niet gehad over die afstotelijke beeldspraak, die barre teksten over molenstenen om nekken en je hand afhakken als die je op de verkeerde weg zet, over het Gehenna en de knagende wormen.

Het voert te ver om hier nu diep op in te gaan, maar dit kunnen we er over zeggen: de hel, dat is niet zozeer een plek na dit leven, maar het ongeleefde, dode leven in dit leven. De hel is het besef en de spijt dat je je leven niet werkelijk geleefd hebt en de spijt dat het nu te laat is. In de Bijbel is er altijd de weg die naar het werkelijke leven voert en de weg die de dood in leidt, en altijd wordt ons dringend voorghouden je door niets te laten weerhouden van de weg naar het leven. Want

er zijn verzoeking en verleidingen die ons kunnen weerhouden op de weg naar het Koninkrijk, het waarachtige leven. Het snijdt, het hakt erin zeg maar dit werkelijke leven, in ons eigenbelang, ons egoïsme, onze zelfbetrokkenheid, het kost ons wat, het is soms afzien. De weg die naar het leven voert is er een van dienen, van de minste willen zijn, van waarachtig Mens worden, met een hoofdletter. Het is zout willen zijn, zout dat bederf van leven tegengaat, dat het leven op smaak brengt.

Het lijkt mij dat het Jezus om de universaliteit van de menselijkheid gaat. Het gaat hem niet om hemzelf, om zijn eigen persoon, het gaat om Gods koninkrijk hier op aarde, om een wij dat dit Koninkrijk draagt. En je moet alert zijn want er is van alles in jezelf wat je er van afhoudt, van het ware leven, van het Koninkrijk.

En ieder snippertje goedheid, vriendelijkheid, ieder kleine of grote daad van Compassie van wie dan ook draagt daaraan bij. En zo kunnen wij in alles wat menselijk is, wat waar is en goed iets van God kunnen terugvinden.

Al wie bijdraagt aan de heelwording van de wereld, zal tegemoet worden gekomen. Want zo iemand draagt bij aan het Koninkrijk van de vrede.

Amen

